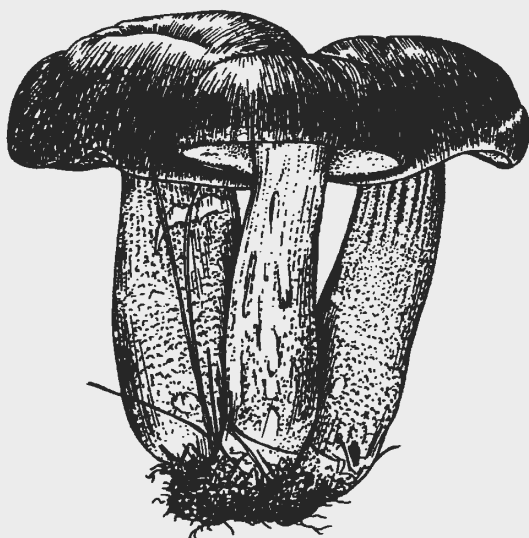

MYKOLOGICKÉ LISTY

76

Informační orgán
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2001

OBSAH

Čížek K.: Vatičkovité houby České republiky a Slovenska. VIII. Tomentellopsis submollis – vatovečka měkká.....	1
Suková M. a Svrček M.: Hlízenka Curreyova (Myriosclerotinia curreyana) v Čechách	4
Tondl F.: Hlíva pozemní – Pleurotus acerosus – nalezen na Šumavě	9
Paulech P.: Výskyt niektorých hrdzí (Uredinales) v NPR Rozsutec v rokoch 1996-1998	11
Holec J.: Některé změny v novém kódu botanické nomenklatury (Saint Louis Code)..	14
Zprávy z výboru a valné hromady ČVSM (J. Klán, A. Kubátová, Z. Pouzar)	19
Osobní (Výročí členů ČVSM, A. Kubátová).....	23
Holec J.: Výsledky soutěže „Herbářové položky roku 2000“	25
Holec J.: Soutěž „Herbářové položky roku 2001“	26
Zprávy o akcích (J. Kunert, V. Ostrý)	27
Recenze (M. Gryndler)	29

Křídová příloha:

Galerie našich hub I (Myxomphalia maura (Fr.: Fr.) Hora – kalichovka spáleništní, V. Antonín)

Galerie našich hub II (Rickenella swartzii (Fr.: Fr.) Kuyper – kalichovka Swartzova, V. Antonín)

kresba na obálce: křemenáč hnědý – *Leccinum decipiens* (Singer) Pilát et Dermek
kreslil Antonín Bielich

ÚVOD DO STUDIA VYŠŠÍCH HUB

VATIČKOVITÉ HOUBY ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKA VIII. TOMENTELLOPSIS SUBMOLLIS – VATOVEČKA MĚKKÁ

Karel Č í ž e k

Les Žernov ležící severozápadně u Holic v Čechách byl známým nalezištěm hříbových hub. Vedle početného houbařského národa zde sbíral i dr. F. Smotlacha, žernovské nálezy několikrát citoval také profesor J. Velenovský v Českých houbách.

V posledních desetiletích hříbů výrazně ubylo, avšak Žernov zůstal domovem vzácných druhů kornatcovitých hub. Byly zde nalezeny např. *Acanthobasidium delicatum*, *Botryobasidium sphaericosporum*, *Ceratobasidium cornigerum*, *Hyphoderma capitatum*, *Jaapia argillacea* a *Lindtmeria flava*. V roce 1987 zde byla poprvé v okrese Pardubice sbírána i tomentelloidní houba vatovečka měkká.

***Tomentellopsis submollis* (Svrček) Hjortstam 1974**

Syn.: *Tomentella mollis* (Fr.) s. Bourdot et Galzin 1924 – *Pseudotomentella submollis* Svrček 1958 – *Tomentella submollis* (Svrček) Wakef. 1969.

Plodnice resupinatní, pavučinatá, athelioidní, křehká a měkká, snadno od substrátu odlupitelná, pavučinatě blanitá, s povrchem pod lupou lakunózním a poprášejícím, špinavě bělavá, izabelová, krémová, světle okrová, světle červenohnědá; barvy vytvářejí skvrny a četné přechody, ve stáří plodnice nabírá hnědočervené odstíny. Subikulum bělavě žlutavé, řídkěji vláknité, místy hustěji propletené v řídké svazky. Sterilní okraj nepříliš výrazný, stejné barvy jako subikulum, vláknitě pavučinatý.

Hyfový systém monomitický z hyf generativních. Hyfy subikula 3-4-5 μm široké, mírně ztloustlé, bez přezek, pravidelně válcovité, větvené v pravých úhlech, v 3% KOH bezbarvé, později až lehce nahnědlé. V subikulu se rovněž vyskytují tlustostěnné hyfy s řídkými přezkami. Hyfové svazky 20-40 μm široké, složené z hyf o průměru 3-4 μm , řídké i hustší, tvořené z hyf propletených i rovnoběžných. Subhymeniální hyfy odpovídají hyfám subikula i hyfových svazků, avšak mají kratší buňky a člení se nejčastěji svícovitě. Typickým znakem hyf v celé plodnici je značná neuspořádanost a také nepřehlednost.

Bazidie jsou kyjovité, občas na středu zaškrčené, bezbarvé, s olejovými kapkami, 25-45 x 5-6(-7) μm veliké. Sterigmata 4(-2), jen mírně zahnutá, nejvýše 5 μm dlouhá. Výtrusy 6-7,5 μm , často s výraznějším apikulem převážně téměř kulaté až oválné, bezbarvé, krátce ostnitě, občas s olejovou kapkou.

Cystidy ani chlamydospory nejsou vyvinuty, barevné reakce na roztoky Melzerova činidla, kongočerveně, laktofenolu a bavlíkové modři nebyly pozorovány. Občas lze zjistit bezbarvé krystalické inkrustace, obdobné jako u ostatních druhů rodu.

Studované položky: Česká republika: 1. Východní Čechy, les Žernov u Holic v Čechách, *Alnus*, 24. VIII. 1987 leg. K. Čížek (herb. K.Č.). – 2. Východní Čechy, Pardubicko, Jaroslav u Horního Jelení, *Fagus*, 3. X. 1987 leg. K. Čížek (herb. K.Č.). – 3. Jižní Čechy, Tábořsko, Dobřejice, tlející dřevo jehličnanu, 22. X. 1997 leg. J. Valter (herb. J.V. 415/97). – 4. Jižní Čechy, Šumava, rezervace mezi Vilémovem a Františkovem u Kvildy, na mechu, 5. X. 1997 leg. Z. Pouzar (PRM). – 5. Jižní Čechy, Šumava, les mezi Vilémovem a Františkovem u Kvildy, *Picea*, 12. IX. 1999 leg. Z. Pouzar (PRM). – 6. Jižní Čechy, Šumava, Malá Niva mezi Lenorou a Soumarským mostem, *Betula*, 7. X. 1997 leg. Z. Pouzar (PRM). – 7. Jižní Čechy, Šumava, v údolí Hamerského potoka u Mezilesní slatě, *Picea*, 18. IX. 1999 leg. Z. Pouzar (PRM). – 8. Jižní Čechy, Šumava, Cikánská slat' u Modravy, *Picea*, 9. X. 1998 leg. Z. Pouzar (PRM).

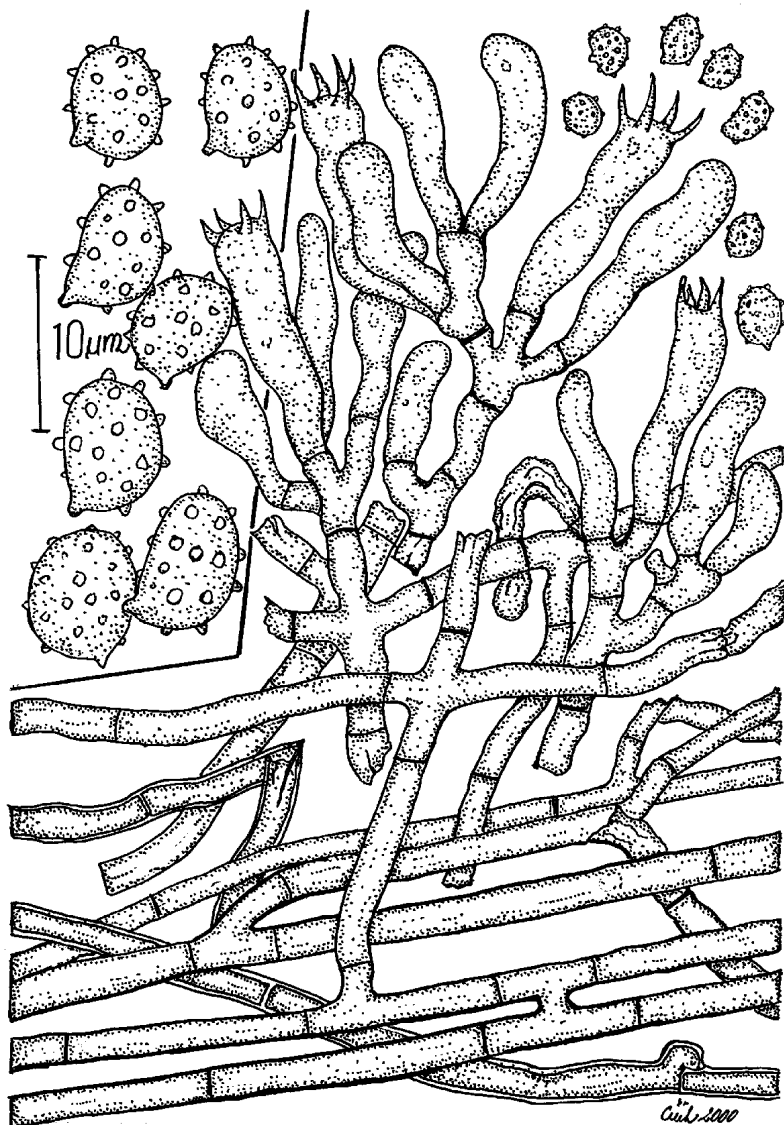
Údaje o rozšíření tohoto druhu jsou velmi skrovné. Známé jsou lokality ze Švédska, Anglie a Ruska. V České republice je nejbohatším nalezištěm Šumava, další lokality jsou na Tábořsku a Pardubicku. Roste na jehličnanech i listnáčích, např. na *Picea*, *Betula*, *Fagus*, *Alnus*, na dřevním odpadu, listí a mechu.

Tomentellopsis submollis je svým zbarvením značně proměnlivý druh. Plodnice s převládajícími krémovými nebo izabelovými odstíny jsou zařazovány k f. *immaculata* Donk, exempláře s větším podílem masových, růžových nebo načervenalých odstínů k f. *submollis*.

Vatovečka měkká je snadno zaměnitelná za hojnější vatovečku ostnovýtrusou (*Tomentellopsis echinospora*), jež se vyznačuje menšími, více kulovitými výtrusy, stálejším, převážně žlutavým zbarvením. Druh *Tomentella zygodesmoides*, někdy dosti podobný, má větší, více ostnitě výtrusy, hnědé subikulum a sterilní okraj. Také bazální hyfy jsou tmavěji hnědé. Hnědavý, velmi vzácný druh *Tomentellopsis pusilla*, nalezený nedávno na jižní Moravě L. Hagarou, má téměř kulovité výtrusy nepřesahující 5 µm.

Ačkoliv je rod *Tomentellopsis* Hjortstam sám o sobě průkazný, mezidruhové difference jsou malé. To plně platí také pro vatovečku měkkou, ačkoliv po určité praxi a prohlídce několika exemplářů nečiní přesné určení obtíže. Je nutné vzít do úvahy především jemné rozdíly ve tvaru výtrusů, charakter hyf a v neposlední řadě i barevnou variabilitu, která vyniká zvláště u herbářových položek.

Při sestavování článku jsem použil tyto literární zdroje: Hjortstam (1974), Koljalg (1966), Stalpers (1995) a Svrček (1960).

Tomentellopsis submollis (Šumava, les mezi Vilémovem a Františkovem u Kvildy, 12. IX. 1999 leg. Z. Pouzar).
Del. K. Čížek.

L i t e r a t u r a

- Hjortstam K. (1974): Studies in the Swedish species of the genus *Tomentella* (Thelephoraceae). III. The genus *Tomentellopsis*. – Svensk Bot. Tidskr. 68: 51-56.
- Koljalg U. (1966): *Tomentella* (Basidiomycota) and related genera in temperate Eurasia. – Fungiflora 9: 1-213. Oslo.
- Stalpers J. A. (1995): The aphyllorphoraceous fungi I. Keys to the species of the Thelephorales. – Stud. in Mycol. 35: 1-168.
- Svrček M. (1960): *Tomentelloideae* Cechoslovakiae. – Sydowia 14: 170-245.

Karel Č í ž e k: Tomentelloid fungi in the Czech Republic and Slovakia. VIII. *Tomentellopsis submollis*

A detailed description of macro- and micromorphological characters of *Tomentellopsis submollis* found in 8 localities in Bohemia (Czech Republic) is given. Differences from the similar species of that genus are also discussed.

□ □ □

HLÍZENKA CURREYOVA (*MYRIOSCLEROTINIA CURREYANA*) V ČECHÁCH

Markéta S u k o v á a Mirko S v r č e k

Zástupcům čeledi hlízenkovitých (*Sclerotiniaceae*, řád *Leotiales*), zejména větším hlízenkám, byla našimi mykology již tradičně věnována pozornost. Svědčí o tom velké množství článků převážně ve starších ročnících České mykologie. V tomto příspěvku bychom chtěli upozornit na jednoho drobnějšího zástupce této čeledi.

Druh *Myriosclerotinia curreyana* (Berk.) N. F. Buchw. se podle literatury (Dennis 1981, Schumacher et Kohn 1985) může v přírodě vyskytovat ve třech formách - mikrokonidiální sporodochia, sklerocia a apothecia. Tmavě hnědá až černá mikrokonidiální sporodochia rozměrů 0,5-1,2 × 0,5 mm se tvoří pod pokožkou na živých lodyhách sítin od července do září. Otevírají se nejčastěji podélnou štěrbinou a uvolňují se z nich mikrokonidie. Toto anamorfní stadium je známé pod jménem *Myrioconium tenellum* (Sacc.) Höhn. (syn. *Placosphaeria junci* Bubák). V tomto článku se jím nebudeme hlouběji zabývat, jen bychom chtěli připomenout, že tuto anamorfu z území Čech uváděl už Bubák (1906) z Borkovických blat u Veselí nad Lužnicí a z Moravy Petrak (Fl. Boh. Mor. 1734) ze Stříteže nad Ludinou u Hranic. Od října se v odumřelých lodyhách vytvářejí sklerocia. Jsou válcovitá, rozměrů 4-20 × 0,5-3 mm, povrch sklerocia je černý, vnitřek bílý, podle některých autorů růžový (např. Ellis et Ellis 1985). Apothecia

(teleomorfní stadium) ze sklerocia vyrůstají a proráží na povrch lodyh od března do června, kdy si jich také můžeme všimnout. Jsou hnědá, stopkatá, pohárkovitá, o průměru 2-12 mm. Nejčastěji vyrůstá několik apothecií z jednoho sklerocia, mohou se však vyskytovat i jednotlivě.

Hlízenka Curreyova se vyskytuje na sítinách (*Juncus*) a je známa z druhů *Juncus acutiflorus*, *J. arcticus*, *J. balticus* × *inflexus*, *J. bulbosus*, *J. conglomeratus*, *J. diffusus* (= *J. effusus* × *inflexus*), *J. effusus*, *J. filiformis*, *J. inflexus* a *J. subnodulosus* (Palmer 1988).

Podle monografie rodu *Myriosclerotinia* (Schumacher et Kohn 1985) jsou na sítinách známy dva druhy, a to *M. curreyana* (Berk.) N. F. Buchw. (syn. *Sclerotinia juncigena* (Ellis et Everh.) Whetzel) a *M. juncifida* (Nyl.) J. T. Palmer. Protože druh *M. juncifida* byl do rodu *Myriosclerotinia* přeřazen až později (Palmer 1969) a není tudíž uveden v klíči, který sestavil Svrček (1961), uvádíme zde základní rozlišovací znaky mezi těmito dvěma druhy. U druhu *M. curreyana* parafýzy v hymeniu nepřesahují vřecka, výtrusy jsou delší a užší (7,2-15 × 1,1-2,3 μm), u druhu *M. juncifida* parafýzy vyčnívají nad vřecka a výtrusy jsou kratší a širší (6,8-11,2 × 1,8-3,8 μm). Podle Palmera (Palmer 1969) *M. curreyana* fruktifikuje dřívě: III-VI (-VIII), zatímco *M. juncifida* později: VI-VIII (-IX). *M. juncifida* je známa z britských ostrovů a ze Skandinávie (Palmer 1970, Schumacher et Kohn 1985).

Druh *Myriosclerotinia curreyana* je rozšířen v Evropě a v USA (americký materiál byl dřívě odlišován jako samostatný druh *Sclerotinia juncigena*). V rámci Evropy je udáván z Finska, Norska, Dánska, Velké Británie, Irska, Polska, Čech, Německa, Nizozemí, Belgie, Švýcarska, Francie a Španělska (Palmer 1988, Svrček 1978).

Druh *Myriosclerotinia curreyana* (Berk.) N. F. Buchw. byl u nás dosud publikován ze čtyř lokalit (Svrček 1961, 1978) ve středních a jižních Čechách (Mnichovice, Řevnice, Třeboň, Sodoměř). Údaj z Kosoře (Velenovský 1934) byl založen na chybném určení, jedná se o druh *Sclerotinia sclerotiorum* (Lib.) de Bary (Svrček 1961, Schumacher et Kohn 1985).

Kromě toho existují ještě další tři lokality hlízenky Curreyovy.

Druhým z autorů byla sbírána v květnu 1982 u Hostomic pod Brdy, na severozápadním úbočí vrchu Kuchyňka, který má nadmořskou výšku 636 m n. m. Četné plodnice se vyskytovaly na sítině rozkladité (*Juncus effusus*) na prameništi na lesní cestě. Při opětovné návštěvě lokality o rok později nebyla znovu nalezena, prameniště bylo rozježděné v důsledku svážení dříví po cestě.

V Krkonoších byl tento druh poprvé sbírán v roce 1993 na Pančavské louce F. a P. Kotlabou a J. T. Palmerem, na sítině nit'ovité (*Juncus filiformis*). Je to první nález ve východních Čechách a nález v dosud nejvyšší nadmořské výšce (1340 m n. m.) v rámci

České republiky. V herbáři Národního muzea v Praze je dokladován položkou obsahující jedno apothecium.

V květnu 1997 byl druh nalezen autorkou v Krkonoších podruhé. Několik trsů apothecií se vyskytovalo v Obřím dole, na prameništi na pasece, u turistické cesty, 150 m severovýchodně od kapličky. Apothecia vyrůstala na vodou promáčených lodyhách *Juncus effusus* ležících na rašeliníku.

Popis podle materiálu z Obřích dolů: Sklerocia uvnitř lodyh byla válcovitá, 5-6 mm dlouhá, 1-1,5 mm široká, na povrchu černá, uvnitř měla nečistě bílé zbarvení. Apothecia vyrůstala po několika z jednoho sklerocia, byla hnědá, pohárkovitá, 2-4 mm v průměru, stopkatá, ač stopky nebyly na první pohled patrné. Parafýzy byly nitřovité, nahoře někdy mírně rozšířené, 2,5-3 μm široké. Vřečka 60-70 \times 5-6 μm s dvouřadě uspořádanými spory, apikální aparát se barvil Melzerovým činidlem modře. Výtrusy byly hyalinní, jednobuněčné, 9-12 \times 1,3-1,7 μm .

Druh *Myriosclerotinia curreyana* je u nás vzácný (Svrček 1961, 1978, 1993). Podle kritérií uvedených v Červené knize (Kotlaba et al. 1995) jej za současného stavu poznání navrhuje klasifikovat jako potenciálně ohrožený druh. Na území Čech je známo jen málo lokalit a na některých z nich druh pravděpodobně vymizel, konkrétně u Mnichovic, u Řevnic (Svrček 1961) a možná i u Hostomic.

Každý další údaj o výskytu hlízenky Curreyovy by byl cenný. Proto vyzýváme mykology, aby na svých vycházkách v jarních měsících (zejména v dubnu a květnu) věnovali pozornost i tomuto druhu a pro něj vhodným porostům sítin.

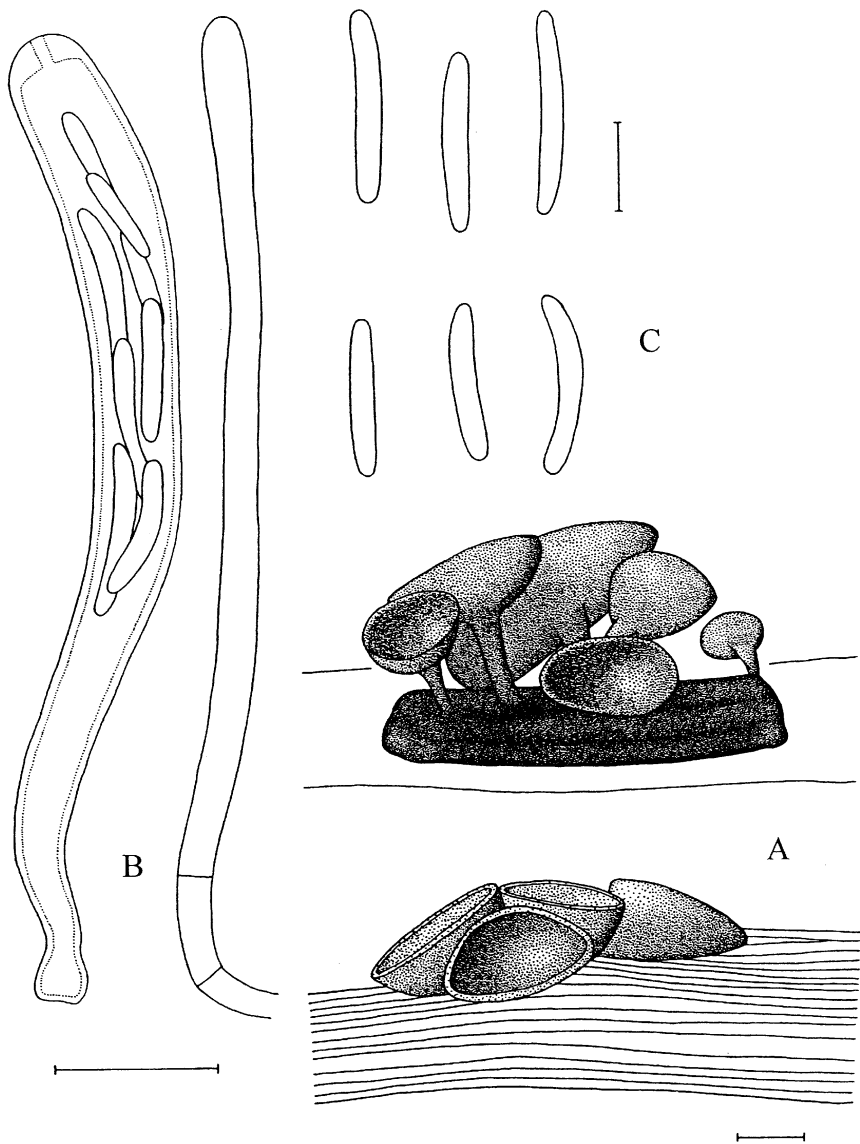
Seznam nálezů druhu *Myriosclerotinia curreyana* na území Čech:

Střední Čechy: Luční bažina na úpatí vrchu "Plecháče" u Mnichovic, *Juncus* sp., IV 1927, leg. J. Velenovský, ut *Poculum juncorum* (Velenovský 1934, Svrček 1961). - Řevnice (Hřebený), v horní části údolí "Babského potoka" pod silnicí ze Skalky do Řevnic, *Juncus effusus*, 27.4.1946, leg. et det. M. Svrček, rev. J. T. Palmer, PRM 629535 (Svrček 1961); tamtéž, *J. effusus*, 27.4.1946, leg. et det. V. Vacek, rev. M. Svrček, J. T. Palmer, PRM 173838 (Svrček 1961); tamtéž, *J. effusus*, 1.5.1947, leg. V. Vacek et A. Dobošová, det. V. Vacek, rev. M. Svrček, J. T. Palmer, PRM 515100. - Hostomice pod Brdy, severozápadní úbočí vrchu Kuchyňka, prameniště na lesní cestě, *Juncus effusus*, 15.5.1982, leg. et det. M. Svrček, herb. M. Svrček 213/82. - Jižní Čechy: Třeboň, "Mokré louky" (Třeboň, Staré lázně, louky jižně od trati Třeboň - Třeboň lázně), *Juncus* sp., 18.4.1960, leg. J. Kubička, det. M. Svrček, rev. J. T. Palmer, PRM 620568 (Svrček 1961, 1978, Kubička et Svrček 1983). - Třeboň, u rybníka Rožmberk, *Juncus* sp., 16.4.1961, leg. L. Kubičková, det. M. Svrček, rev. J. T. Palmer, PRM 616810. - Sudoměř (okres Písek), okraj rybníka Markovec, *Juncus* sp., 27.5.1978, leg. M. Svrček et J. Kubička (Svrček 1978). - Východní Čechy: Krkonoše, Pančavská

louka u Sedmidolí, 1340 m n. m., *Juncus filiformis*, 14.6.1993, leg. F. Kotlaba, P. Kotlaba et J. T. Palmer, det. J. T. Palmer, PRM 878745. - Krkonoše, Obří důl, západní úbočí Růžové hory, prameniště u turistické cesty mezi kapličkou a "Kovárnou", 940 m n. m., *Juncus effusus*, 19.5.1997, leg. et det. M. Suková, PRM 894473.

L i t e r a t u r a

- Bubák F. (1906): Neue oder kritische Pilze. II. - Ann. Mycol., Berlin, 4: 105-124.
- Dennis R. W. G. (1981): British Ascomycetes. Ed. 3. - 585 p., Vaduz.
- Ellis M. B. et Ellis J. P. (1985): Microfungi on land plants. - 818 p., London et Sydney.
- Kotlaba F. et al. (1995): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichův SR a ČR. Vol. 4. Sinice a riasy, huby, lišajníky, machorasty. - 220 p., Bratislava.
- Kubička J. et Svrček M. (1983): Mykologický výzkum Mokřých luk u Třeboně. - In: Jeník J. et Květ J. [ed.], Studie zaplavovaných ekosystémů u Třeboně, Studie ČSAV, Praha, 4: 57-62.
- Palmer J. T. (1969): *Myriosclerotinia juncifida* (Nyl.) comb. nov. A little known parasite of *Juncus*. Investigations into the *Sclerotiniaceae*. IV. - Friesia, København, 9: 193-201.
- Palmer J. T. (1970): Additions to the *Sclerotiniaceae* of Ireland. Investigations into the *Sclerotiniaceae* - VI. - Irish Natur. J., Belfast, 16: 252-265.
- Palmer J. T. (1988): Some interesting Belgian *Sclerotiniaceae* and circumpolar species from Northern Britain and Alaska. Investigations into the *Sclerotiniaceae* - VII. - Lejeunia, Liège, 127: 1-38.
- Schumacher T. et Kohn L. M. (1985): A monographic revision of the genus *Myriosclerotinia*. - Can. J. Bot., Ottawa, 63: 1610-1640.
- Svrček M. (1961): *Sclerotinia dennisii* sp. n. a přehled druhů podrodu *Myriosclerotinia*. - Čes. Mykol., Praha, 15: 35-41.
- Svrček M. (1978): Diskomycety jižních Čech I. - Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice - Přír. Vědy, 18: 71-80, 81-93.
- Svrček M. (1993): Discomycetes of Czechoslovakia: Their occurrence and distribution. - In: Pegler D. N., Boddy L., Ing B. et Kirk P. M. [ed.], Fungi of Europe: Investigation, recording and conservation, p. 181-187, Kew.
- Velenovský J. (1934): Monographia Discomycetum Bohemiae. Vol. 1.-2. - 436 p., 31 tab., Praha.

Myriosclerotinia curreyana (Berk.) N. F. Buchw.: A. celkový pohled na apothecia na substrátu a na sklerocium s apothecii (měřítko 1 mm); B. věčko a parafýza (10 μ m); C. výtrusy (5 μ m).
Del. M. Suková podle materiálu z Obřího dolu.

Markéta Suková and Mirko Svrček: Myriosclerotinia curreyana in Bohemia

Three new records of *Myriosclerotinia curreyana* (Berk.) N. F. Buchw. in Bohemia are published. For East Bohemia two localities in Giant Mts. are reported for the first time. The record from Pančavská louka in Giant Mts. is in the highest altitude (1340 m a. s. l.) in Czech Republic. A survey of all records of this species in Bohemia is given.

□ □ □

HLÍVA POZEMNÍ – PLEUROTUS ACEROSUS – NALEZENA NA ŠUMAVĚ

František T o n d l

Dne 9. VII. 2000 jsem našel na Horské Kvildě na Šumavě při okraji cesty vedoucí z Horské Kvildy na Filipovu Huť ve výši přibližně 1100 m n.m. několik plodniček drobné hlívy pozemní – *Pleurotus acerosus* Fr. Plodničky se objevily na holé zemi po chladných nocích, kdy zde v první červencové dny klesaly teploty v noci a ráno až na -8°C . Nízké teploty do -5°C se tam v létě občas vyskytují, zvláště na rašelinistých při inverzích za jasných nocí, tlakových výších a severovýchodním až severozápadním prouděním; loňské však byly mimořádně nízké.

Pleurotus acerosus Fr. je dosti chladnomilný druh. Je rozšířen v boreálním a mírném klimatickém pásmu severní polokoule, a to od pahorkatiny až po alpský stupeň hor. Pro drobnost plodnic však často uniká pozornosti. U nás jej našel v posledních letech např. Z. Pouzar v Žofínském pralese v Novohradských horách (Svrček et Kubička 1971) a dr. M. Svrček v Krkonoších (Svrček 1990). Pilát (1935) uvádí z Čech tři starší nálezy. Podle informace dr. F. Kotlaby a Z. Pouzara existuje v herbáři PRM více dokladů z území ČR, a to většinou z pahorkatiny. Z německé strany Šumavy z Národního parku Bavorský les uvádí jeden nález N. Luschka (Luschka 1993).

Plodničky jsou velmi drobné, často méně než 1 cm vysoké a široké a značně proměnlivé ve zbarvení a mikroskopických znacích. Za studeného a deštivého počasí jsou velmi tmavé, za sucha a na osluněných místech jsou světle šedé; zcela promočené plodničky následným usušením zčernají jako uhlí. Můj nález ze Šumavy představuje typickou varietu (*Pleurotus acerosus* var. *acerosus*). Průměrná velikost výtrusů byla $9 \times 4,5 \mu\text{m}$. Favre (1955) popsal ze švýcarských Alp varietu se širokými výtrusy o rozměrech $9-11 \times 6,5-7,5 \mu\text{m}$ a nazval ji *Pleurotellus acerosus* f. *latisporus*. Obě výše zmíněné variety našla Senn-Irletová v centrální části švýcarských Alp (Senn-Irlet 1986). Kühner (1954, str. 76) popsal varietu s bisporickými bazidiemi a velkými výtrusy jako *Pleurotellus acerosus* var. *tenellus*. Ta je známa z Francie, Švýcarska, Německa a ze

Svalbardu (Špicberky). Guldenová (Gulden et Jenssen 1988) u této variety sbírané na Svalbardu popisuje tvarově i co do velikosti značně proměnlivé výtrusy s rozměry 10-15(-19,3) x 5,7-9,5 µm.

Systematické zařazení tohoto druhu do rodu zůstává však nadále problematické a není dosud ustálené; postupně byl řazen do následujících rodů: *Agaricus* L.: Fr., *Pleurotus* (Fr.) P. Kumm., *Pleurotellus* Fayod, *Leptoglossum* P. Karst., *Arrhenia* Fr. a *Phaeotellus* Kühner et Lamoure. V poslední době je řazen do rodu *Omphalina* Quéél., kam jej zařadil M. Lange (1981, str. 695) především na základě některých mikroznaků (Bas, Kuyper, Noordeloos et Vellinga 1995). Dosud jsou popsány tři výše zmíněné variety, i když mezi nimi existují přechody, především u var. *acerosa* a var. *latispora*. Podle M. Langeho pojmenování tohoto druhu a rozlišovaných variet je:

Omphalina acerosa (Fr.) M. Lange

Omphalina acerosa var. *acerosa*

Omphalina acerosa var. *latispora* (J. Favre) M. Lange

Omphalina acerosa var. *tenella* (Kühner) M. Lange

Kvalitní reprodukce barevných snímků jsou v těchto novějších publikacích: Breitenbach et Kränzlin (1991, str. 140, obr. 136), Dähncke et Dähncke (1979, str. 185), Dähncke (1993, str. 270), Gulden et Jenssen (1988, str. 31, jako var. *tenella*) a Ryman et Holmäsén (1984, str. 297).

L i t e r a t u r a

- Bas C., Kuyper T. W., Noordeloos M. E. et Vellinga E. C. (eds., 1995): Flora agaricina neerlandica. Vol. 3. Tricholomataceae 2. – Rotterdam et Brookfield.
- Breitenbach J. et Kränzlin F. (1991): Pilze der Schweiz. Bd. 3. – Luzern.
- Dähncke R. M. (1993): 1200 Pilze in Farbfotos. – Aarau.
- Dähncke R. M. et Dähncke S. M. (1979): 700 Pilze in Farbfotos. – Aarau.
- Favre J. (1955): Les champignons supérieurs de la zone alpine du Parc National Suisse. – *Ergebn. wissenschaft. Untersuchung. schweiz. Nationalparks* 5(33): 1-212.
- Gulden G. et Jenssen K. M. (1988): Arctic and alpine fungi. Vol. 2. – Oslo.
- Kühner R. (1954): Espèces nouvelles, critiques ou rares de Pleurotacées, Marasmiacées et tricholomacées. – *Bull. Soc. Nat. Yonnax* 8: 73-131.
- Lange M. (1981): Typification and delimitation of *Omphalina* Quéél. – *Nord. J. Bot.* 1: 691-696.
- Luschka N. (1993): Die Pilze des Nationalparks Bayerischen Wald im bayerisch-böhmischen Grenzgebiete. – *Hoppea* 53: 5-363.
- Moser M. (1983): Kleine Kryptogamenflora. Bd IIB/2. Die Röhrlinge und Blätterpilze. Ed. 5. – Stuttgart et New York.

- Pilát A. (1935): *Pleurotus* Fr. – Hlíva. – In: Kavina K., Pilát A., Atlas hub evropských 2: 1-193, Praha.
- Pilát A. (1951): Klíč k určování hub hřibovitých a bedlovitých. – Praha.
- Ryman S. et Holmåsén I. (1984): Svampar. – Stockholm.
- Senn-Irlet B. I. (1986): Ökologie, Soziologie und Taxonomie alpiner Macromyceten (Agaricales, Basidiomycetes) der Schweizer Zentralalpen. – Bern.
- Svrček M. (1990): A report on mycological trips to Krkonoše Mts. (Giant Mts.), Bohemia, in the years 1986-1989. – Čes. Mykol. 44(2): 77-91.
- Svrček M. et Kubička J. (1971): Druhý příspěvek k poznání mykoflóry Žofínského pralesa v Novohradských horách. – Čes. Mykol. 25(2): 103-111.

František T o n d l: *Pleurotus acerosus* found in the Šumava Mountains

The author describes his collection of *Pleurotus acerosus* in the Šumava Mts. (South Bohemia, Czech Republic); its taxonomy, distribution and ecology are discussed.

MIKROSKOPICKÉ HOUBY

**VÝSKYT NIEKTORÝCH HRDZÍ (UREDINALES) V NPR ROZSUTEC
V ROKOCH 1996-1998**

Peter P a u l e c h

Počas terénneho výskumu Národnej prírodnej rezervácie Rozsutec zameraného najmä na štúdium fytopatogénnych mikromycét radov Ustilaginales (Paulech 1998), Erysiphales (Paulech et Paulech 1998) a Sphaeropsidales (Paulech 1999) sme zberali aj rastliny napadnuté niektorými inými druhmi húb. Medzi tieto patrili aj huby patriace do radu Uredinales.

Stručná charakteristika skúmaného územia:

Územie NPR Rozsutec sa nachádza v Národnom Parku Malá Fatra. S rozlohou 734,7 ha patrí medzi najväčšie prírodné rezervácie na Slovensku. Je prírodne svojráznou časťou Krivánskej Malej Fatry a tvorí severovýchodné ukončenie pohoria Malá Fatra (Janík et Štollmann 1981). Územie Rozsutca sa vyznačuje bralnatým reliéfom

budovaným odolnými horninami dolomitov a vápencov. Jeho väčšia časť patrí do montánneho vegetačného pásma, menšia vystupuje do subalpínskeho stupňa.

Výskum NPR sme robili v rokoch 1996 až 1998. Pri terénnom prieskume sme zberali rastliny s vizuálnou symptomatikou napadnutia druhmi radu Uredinales a po ich predbežnom určení preniesli do laboratória k presnej druhovej identifikácii a k herbárovaniu. Druhy uvedeného rodu sme determinovali podľa Majewského (1977, 1979), ich hostiteľské rastliny podľa Dostála a Červenku (1991, 1992). Pri jednotlivých druhoch uvádzame hostiteľskú rastlinu, lokalitu výskytu, vývojové štádium 0 až III (Müller 2000), dátum zberu a autorov zberu. Pri menách autorov sme použili nasledovné skratky: C = Cyprián Paulech, P = Peter Paulech, S = Boguslaw Sařata, V = Vladimír Straka). Všetky zbery sú herbarizované a uložené v našom privátnom herbári, ktorý sa v súčasnosti nachádza na ŤEFE SAV v Ivanke pri Dunaji. Zistené druhy uvádzame v abecednom poradí.

Zoznam nami zistených druhov radu Uredinales v NPR Rozsutec a v blízkom okolí:

Puccinia arenariae (Schum.) Wint. - na *Stelaria media* L., lokalita: Dolné Diery, III, 8. VIII. 1996, CPS.

Puccinia asarina Kunze - na *Asarum europaeum* L., lokality: turistický chodník zo Štefanovej smerom na chatu Pod grúňom, III, 25. VI. 1997, CP - vrchol Podžiaru, 715 m n. m., III, 26. VI. 1997, CP - Dolné Diery, III, 8. VIII. 1996, CPS - Šlahorka, 950 m n. m., III, 6. VIII. 1996, CPS a 26. VIII. 1997, P - turistický chodník zo Šlahorky smerom na Medziholie, III, 26. VIII. 1997, PV - pod Poludňovými skalami, III, 24. VI. 1997, P.

Puccinia cnici Mart. na *Cirsium vulgare* (Savi) Ten., lokalita: - Boboty, III, 26. VI. 1996, CP.

Puccinia cnici-oleracei Pers. ex Desm. na *Cirsium oleraceum* (L.) Scop., lokalita: - turistický chodník zo Štefanovej smerom na Podžiar, III, 8. VIII. 1996, CPS.

Puccinia epilobii DC. na *Epilobium montanum* L., lokalita: - Vrátna dolina, 680 m n. m., III, 9. VIII. 1996, CPS.

Puccinia hieracii Mart. na *Hieracium* sp., lokalita: - stacionár č. 4 (Janík et Štollmann, 1981), III, 7. VIII. 1996, CPS.

Puccinia hystereum (Str.) Röhl. na *Tragopogon pratensis* L., lokality: - Štefanová, I, 30. V. 1996, CP - turistický chodník zo Štefanovej smerom na Podžiar, I, 27. V. 1996, CP, III, 5. VII. 1996, CPS, I a III, 26. V. 1997, P a 23. VI. 1997, CP.

Puccinia lapsanae Fuck. na *Lapsana communis* L., lokalita: - Stohový potok, III, 9. VIII. 1996, CPS.

Puccinia leveillei Mart. na *Geranium sylvaticum* L., lokalita: - turistický chodník zo Šlahorky smerom na Medziholie, III, 6. VIII. 1996, PS.

Puccinia major (Diet.) Diet. na *Crepis biennis* L., lokalita: Kopiská, 675 m n. m., III, 8. VIII. 1996, P.

Puccinia pimpinellae (Str.) Röhl. na *Pimpinella major* (L.) Huds., lokalita: Kreminná dolina, III, 7. VIII. 1996, PS.

Puccinia poarum Niels. na *Tussilago farfara* L., lokality: - Štefanová, koniec obce, žltá turistická značka, III, 2. IX. 1996, CP - turistický chodník zo Štefanovej smerom na Podžiar, III, 27. V. 1996, CP, III, 5. VIII. 1996, CPS, III, 26. V. 1997, CP a 23. VI. 1997, CP - vrchol Podžiaru, 715 m n. m., III, 3. IX. 1996, CP a 30. VII. 1998, P - Podžiar, salaš, III, 8. VIII. 1996, CPS a 29. VII. 1998, P - NPR Tiesňavy, III, 8. VIII. 1996, CPS a 3. IX. 1996, CP - Biely Potok, III, 3. IX. 1996, CP - Štefanová, chata Pod lampášom, III, 6. VIII. 1996, CPS a 4. IX. 1996, CP - Kopiská, 675 m n. m., III, 6. VIII. 1996, CPS a 4. IX. 1996, CP - turistický chodník z Kopísk smerom na Šlahorku, III, 4. IX. 1996, CP - Šlahorka, 950 m n. m., III, 26. V. 1996, CP a 26. VIII. 1997, P - Kreminná dolina, pri potoku, III, 7. VIII. 1996, CPS a 29. VII. 1998, P - Vrátna dolina, III, 9. VIII. 1996, CPS.

Puccinia variabilis Grev. na *Taraxacum officinale* Web., lokalita: - Biely Potok, III, 8. VIII. 1996, CPS.

Trachyspora intrusa (Grev.) Art. na *Alchemilla* sp., lokality: - turistický chodník zo Štefanovej smerom na Podžiar, III a II, 2. IX. 1996, P a 26. V. 1997, P - Kopiská, 675 m n. m., III, 24. VI. 1997, P - Vrátna dolina, III, 9. VIII. 1996, CPS.

Triphragmium ulmariae (DC.) Link. na *Filipendula ulmaria* Mill., lokalita: - Stohový potok, III, 9. VIII. 1996, CPS.

Uromyces minor Schröt. na *Trifolium montanum* L., lokality: - Kopiská, 675 m n. m., III., 6. VIII. 1996, CPS - Kreminná dolina, III, 7. VIII. 1996, PS.

Uromyces pisi (DC.) Otth. na *Tithymalus cyparissias* (L.) Scop., lokality: - turistický chodník zo Štefanovej smerom na Podžiar, I, 26. V. 1997, P - Podžiar, 715 m n. m., I, 30. V. 1999, P.

Uromyces primulae Fuck. na *Primula* sp., lokality: - Dolné Diery, I, 27. V. 1996, CP.

Na území NPR Rozsutec a v jej blízkom okolí sme zistili výskyt celkom 18 druhov radu Uredinales patriacich do 4 rodov a parazitujúcich na 18 druhoch hostiteľských rastlín. Uvedený príspevok je rozšírením doteraz získaných poznatkov o druhovom spektre fytopatogénnych mikromycét tohto mykofloristicky nesporne zaujímavého územia.

L i t e r a t ú r a

Dostál J. et Červenka M. (1991, 1992): Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín. I, II. – SPN, Bratislava, 1566 pp.

Janík M. et Štollmann A. (1981): Rozsutec. - Osveta, Martin, 1132 pp.

- Majewski T. (1977). Flora Polska., Grzyby, Tom IX. Uredinales I. – PAN, Warszawa - Kraków, 394 pp.
- Majewski T. (1979): Flora Polska., Grzyby, Tom. XI. Uredinales II. – PAN, Warszawa - Kraków, 462 pp.
- Müller J. (2000): Rzi, sněti a fytopatogenní plísňe Moravského krasu. – Cortusa, Blansko, 78 pp.
- Paulech C. et Paulech P. (1998): Príspevok k poznaniu mikromycét radu Erysiphales v NPR Rozsutec. – In: Korňan M., ed., Výskum a ochrana Krivánskej Fatry, Správa NP Malá Fatra, Varín, p. 33-38.
- Paulech P. (1998): Príspevok k poznaniu mikromycét radu *Ustilaginales* v NPR Rozsutec. – In: Korňan M., ed., Výskum a ochrana Krivánskej Fatry, Správa NP Malá Fatra, Varín, p. 28.-32.
- Paulech P. (1999): Niektoré fytopatogénne mikromycéty rodu *Septoria* v NPR Rozsutec. – In: Jankovský L., Krejčíř R. et Antonín V. (Ed.): Houby a les. Sbor. ref., Brno, 3. - 5. června 1999, MZLU v Brně et MZM v Brně, p. 165 – 168.

Peter P a u l e c h: Occurrence of some rusts (Uredinales) in the National Nature Reserve Rozsutec during the years 1996 - 1998.

There was detected the occurrence of 18 rust species (belonging to 4 genera) parasitising on 18 host plant species in the investigated territory.

TAXONOMIE A NOMENKLATURA HUB

NĚKTERÉ ZMĚNY V NOVÉM KÓDU BOTANICKÉ NOMENKLATURY (SAINT LOUIS CODE)

Jan H o l e c

Na přelomu července a srpna roku 1999 se v Saint Louis (USA) konal 16. mezinárodní botanický kongres. Výsledkem jeho jednání byly mimo jiné i změny v Kódu botanické nomenklatury. Nový Kód je už na světě a některé změny oproti předcházejícímu Kódu jsou stručně shrnuty v tomto příspěvku. Jde hlavně o nejdůležitější obecné změny, které se dotýkají každého taxonoma, a pak o změny, které se týkají speciálně nomenklatury hub.

Úvodem je třeba říci, že podstatných změn není mnoho. Asi nejzajímavější je ta, že z nového Kódu byly odstraněny veškeré části, které se týkaly povinné registrace nově publikovaných jmen. Prosazovatelé registrace (např. W. Greuter a D. Hawksworth), která už byla připravena v předcházejícím Kódu a měla začít platit od roku 2000, byli v Saint Louis přehlasováni zastánci konzervativnějších názorů. Z předmluvy k novému Kódu je cítit silné zklamání zmíněných odborníků, které vyjádřili i tím, že odstoupili ze svých funkcí pro záležitosti nomenklatury a nový Kód nechali svázat v černých deskách se stříbrným písmem, takže kniha vypadá jako příručka obřadníka z pohřební síně.

Ale zpět k nejpodstatnějším změnám. Pro přesnost je třeba rozlišovat, že body označené jako Článek **jsou pro všechny botaniky povinné a musí se bezpodmínečně dodržovat**, zatímco Doporučení **povinná nejsou** (přesto je ale žádoucí se jimi řídit).

Pro české a slovenské čtenáře je velmi příjemné to, že nový Kód je od prosince 2000 přístupný i ve slovenském překladu, který obětavě udělal známý slovenský botanik Karol Marhold a spojeným úsilím ho vydaly Česká a Slovenská botanická společnost. Mít překlad Kódu ve svém národním jazyce je i ze světového hlediska velký unikát, kterého si můžeme vážit.

Typifikace

Článek 8.2. Za typ (holotyp, lektotyp, neotyp atd.) může být považována jen položka, která pochází z jediného sběru, pořízeného v jediném okamžiku (ne tedy směs materiálu sebraného v různých dnech, přestože pochází ze stejného jedince). Přitom může jít o několik fragmentů (např. částí plodnic) nebo o několik malých jedinců (ze stejného sběru), uchovávaných spolu v jedné herbářové položce, eventuelně i ve více položkách (viz článek 37.2.). V budoucnu je tedy nežádoucí označovat části takovýchto herbářových položek jako lektotypy, protože typem je položka jako celek (ovšem její jednotlivé části musí být sbírané v jediný den a z jediného jedince).

Pokud tedy někdo za typ zvolí položku, která pochází z několika sběrů (např. u rostlin, kdy na jednom herbářovém listě je spolu kořen, stonek, listy a květy a některá z těchto částí byla sbírána jiný den než ostatní), nebude jeho nové jméno založené na takovémto typu platně publikováno.

Článek 37.2. Jako typ může být označeno i několik položek, ovšem jen za předpokladu, že jde o duplikáty pocházející z jediného sběru, který musí být řádně citován (viz výše). V tomto případě není určen holotyp a tak může být z uvedených položek vybrán lektotyp.

Tento článek je zajímavý a příznivý zejména pro ty autory, kteří volí jako typ položku z exsikatové sbírky, která je v podobě mnoha duplikátů rozeslána do řady herbářů (časté je to u lichenologů).

Hypotetický příklad: *Pholiota mucigera* Holec et Niemelä spec. nova. Typus: Niemelä, collection number 67/1995, herb. H (Helsinki, Botanical Museum), herb. PRM (Praha, Národní muzeum). Typ byl zvolen platně, přestože jsou udány dvě položky (ovšem ze stejného sběru, tj. Niemelä 67/1995). Tento příklad je vymyšlený, článek 37.2. na něj nebylo nutno použít, protože autoři tuto situaci vyřešili následovně: *Pholiota mucigera* Holec et Niemelä spec. nova. Typus: Niemelä, collection number 67/1995, holotype in herb. H (Helsinki, Botanical Museum), isotype in herb. PRM (Praha, Národní muzeum).

Článek 9.14. Pokud se ukáže, že lektotyp nebo neotyp pochází z jediného sběru, ale v herbáři od něj existuje několik samostatných položek (např. několik herbářových obálek označených různými evidenčními čísly), je stanovení takového lektotypu nebo neotypu akceptovatelné (v Kódu tomu říkají „first-step“ lektotyp nebo neotyp). Je pak ale možné stanovit lektotyp nebo neotyp zcela přesně odkazem na jedinou položku („second-step“ lektotypifikace nebo neotypifikace). V následujících publikacích je pak dobré citovat oba „typifikační“ kroky.

Z toho plyne i poučení pro kurátory herbářů, že např. není vhodné rozdělovat materiál stanovený jako lektotyp nebo neotyp do několika herbářových obálek (nebo krabiček apod.). To se občas děje, když je materiál velmi bohatý. Autory, kteří budou tento materiál studovat, by však mohlo jeho rozdělení zmást a mohli by (zbytečně) přikročit k „second step“ - lektotypifikaci.

Článek 37.4. Typem jména druhu nebo poddruhové jednotky může být ilustrace, ale jedině tehdy, když není možné uchovávat materiál v podobě herbářové položky. Stanovit jako typ ilustraci bylo možné i v minulosti, ale nebylo úplně jasně řečeno, že se to vztahuje i na jména publikovaná po 1.1. 1958 (od tohoto data musí být u nově publikovaných jmen povinně stanoven typ).

Článek 8.4. Čisté kultury hub nebo řas mohou sloužit jako typy, pokud jsou uchovávány v metabolicky neaktivním stavu (např. lyofilizované nebo hluboce zmrazené). Toto bylo jaksí „pod čarou“ možné už podle minulého Kódu, ale teprve v novém Kódu to bylo jasně a konkrétně řečeno a vtěleno přímo do jednoho z článků Kódu. Stále však platí, že živá kultura rostoucí na agaru nebo v tekutém médiu nemůže sloužit jako typ, protože mnohonásobným přeočkováváním se její vlastnosti mohou měnit. V tomto případě může typem být kvalitní trvalý preparát z takové kultury nebo je možno celou agarovou plotnu vysušit a vložit do herbářové obálky (v herbáři Národního muzea jsou takto uloženy např. položky rodu *Trichophyton*).

Další změny

Článek 33.2. Nová verze tohoto článku řeší dlouholetý problém těch jmen, která byla zjevně myšlena jako nové kombinace (tzn. šlo o přearžení určitého taxonu do jiného

rodu nebo posun jména do vyššího nebo nižšího ranku), ale neobsahovala žádný odkaz na svůj bazionym (např. jméno původního autora, místo uveřejnění, stránku, datum; pozn.: bazionym je původní jméno, na němž jsou založena jména používaná v současnosti, např. pro dnešní *Pholiota heteroclita* (Fr.) Quél. je bazionymem *Agaricus heteroclitus* Fr.). Stávalo se totiž, že povědomí o vazbě na bazionym se vytratilo a nová kombinace se zdánlivě jevila jako nově publikované jméno. Někdy totiž nastal případ, že ona nová kombinace splňovala všechny podmínky pro platnou publikaci nového jména. Nežádoucím důsledkem tohoto zmatku bylo např. to, že došlo ke změně typu a posunu priority (od původního bazionymu směrem k mladší nové kombinaci považované za nové jméno). Článek 33.2. nyní tento případ upravuje tak, že takováto jména jsou považována za nové kombinace, přestože u nich není jednoznačný odkaz na bazionym.

Doporučení 59A.3. Autoři by neměli publikovat jména pro anamorfy, pokud je k nim spolehlivě známa teleomorfa a neexistuje žádný praktický důvod pro existenci samostatných jmen anamorf (ten může být např. u rzí nebo druhů čeledi *Trichocomaceae*). Prostě, nepotřebná jména anamorf by neměla být publikována.

Článek 60.12. Pokud je druhové jméno houby odvozeno od rodového jména jakéhokoli „asociovaného organismu“ (česky snad „spjatého“; sloužícího jako substrát nebo hostitel - týká se to hlavně jmen houbových parazitů, ale nejen jich), pravopis tohoto druhového jména se musí shodovat s přijatým pravopisem rodového jména spjatého organismu. Hypotetický příklad: ne tedy *Puccinia piri* (od *Pirus*), ale *Puccinia pyri* (od správné varianty *Pyrus*). Tento princip je nyní povinný, v minulém Kódu byl obsažen pouze jako doporučení 60H.

Doporučení 50E.2. Když se citují autorské zkratky u jmen přijatých a tedy sankcionovaných Persoonem nebo Friesem podle článku 13.1(d) a 7.8. v plné citaci by měla být vždy připojena zkratka „: Fr.“ nebo „: Pers.“. Stejně pravidlo by se mělo používat pro bazionym sankcionovaných jmen (pokud existuje) a také pro všechny další kombinace založené na sankcionovaném jménu nebo na jeho bazionymu. Příklad: *Pholiota lubrica* (Pers.: Fr.) Singer. Bazionym: *Agaricus lubricus* Pers.: Fr. Kombinace: *Dryophila lubrica* (Pers.: Fr.) Quél., *Flammula lubrica* (Pers.: Fr.) P. Kumm.

Článek 46.1. Tento článek upřesňuje používání autorských zkratk. Už v minulém Kódu bylo řečeno, že není třeba je uvádět ve floristických pracích, ale pouze v taxonomických a nomenklatorických pracích, kde jsou nutnou podmínkou pro to, aby jméno bylo přesné a kompletní. Nyní se toto pravidlo ještě uvolnilo: autorské zkratky jsou podle nového Kódu (zejména podle předmluvy Kódu, str. xii) pouhý doplněk, který v pracích taxonomického a nomenklatorického charakteru „může být žádoucí“. Z toho plyne i nutnost změny politiky pro redakční rady některých časopisů, které nekri-

ticky vyžadují autorské zkratky i v člancích, které nemají taxonomický charakter (volně přeloženo z předmluvy k novému Kódu).

Článek 6, poznámka 1. Byl zaveden nový termín: „izonym“ (v češtině psáno „izonym“). Jde o shodné jméno, založené na shodném typu, které bylo v různých dobách nezávisle na sobě publikováno různými autory. Jen to nejstarší z nich má pak nomenklatorický status, tzn. lze jej používat; pozdější izonyma pak nemusí být uvažována. Tento případ se stával např. tehdy, když dva autoři nezávisle na sobě publikovali stejně znějící nové jméno jako náhradu za staré nomenklatoricky nepoužitelné jméno. Pozdější z obou stejně znějících jmen je izonymem, které nemá žádný nomenklatorický status, tzn. není třeba se jím zabývat.

Nové datum pro splnění některých podmínek Kódu: 1.1. 2001

Článek 7.11. Když se stanovuje typ, musí být od 1.1.2001 v publikaci uvedena fráze „here designated“ (hic designatus) nebo její ekvivalent. Tato novinka je celkem užitečná, v minulosti totiž někteří autoři ve své publikaci nenapsali při stanovení typu (např. lektotypu), že byl stanoven právě v této publikaci. Pak nebylo jasné, zda jde skutečně o první stanovení typu nebo zda údaj o existenci typové položky pouze přebírají z nějaké starší publikace.

Pro rekapitulaci, z hlediska priority je při stanovení typu (typifikaci) nyní nutno splnit všechny tyto podmínky: 1. autor musí stanovený typ sám přijmout (je to samozřejmé, ale někteří to porušovali), 2. musí ho označit slovem „type“ (typus) nebo jeho ekvivalentem a přímo ho citovat, 3. musí přidat frázi „here designated“ (viz výše). Přímá citace typu musí obsahovat (Článek 37.3., poznámka 1): jméno sběratele nebo číslo sběru nebo datum sběru. Pouhé udání lokality je z hlediska typifikace neplatné a jméno s takto stanoveným typem je neplatně publikované.

Článek 9.21. Při stanovení neotypu nebo lektotypu jmen u druhů a poddruhových jednotek musí být od 1.1.2001 použit termín „lectotypus“, „neotypus“, jeho zkratka nebo jeho ekvivalent v moderních jazycích. Pokud toto není splněno, typifikace není platná.

Nový Kód také upřesnil znění některých článků, např. 9.18.-9.19. (používání epitypů), dále 33.4-33.6., 58. atd.. Tyto novinky jsou už méně významné a proto zde nejsou probírány. Koho by to zajímalo skutečně do hloubky, pak kompletní přehled změn Kódu publikovali Barrie et Greuter v časopisu *Taxon* (48: 771-784, 1999). Změny doznaly také seznamy konzervovaných nebo naopak zavržených jmen rodů a druhů, které tvoří doplňky k textu samotného Kódu.

L i t e r a t u r a

- Greuter W., McNeill J., Barrie F.R., Burdet H.M., Demoulin V., Filgueiras T.S., Nicolson D.H., Silva P.C., Skog J.E., Trehane P., Turland N.J., Hawksworth D.L., eds. (2000): International Code of Botanical Nomenclature (Saint Louis Code). - 474 p., Königstein (in Regnum Vegetabile, vol. 138).
- Medzinárodný kód botanickej nomenklatúry (Saint Louis Code) (2000). - 121 p., Praha, Bratislava (do slovenštiny preložil Karol Marhold, vydáno jako Zprávy České botanické společnosti, Příloha 2000/1 a Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV, Supplement 6).

ZPRÁVY Z VÝBORU A VALNÉ HROMADY ČVSM

Dne 14. prosince 2000 se konala schůze výboru ČVSM za přítomnosti dr. Z. Pouzara (předseda), dr. V. Antonína (místopředseda, redakce Mykologických listů), dr. A. Kubátové (tajemník), ing. J. Landy (hospodář), dr. J. Klána (redakce časopisu Czech Mycology), dr. L. Marvanové a dr. F. Kotlaby (za volební komisi).

Výsledky voleb do výboru na funkční období 2001-2003

- Dr. Kotlaba jako předseda volební komise ČVSM přednesl zprávu volební komise o volbách do výboru a do revizní komise na funkční období 2001-03. Volby probíhaly korespondenčně v říjnu a listopadu 2000. Volební komise pracovala ve složení: dr. Kotlaba, Mgr. Kocourková, dr. Soukup. Pro sčítání hlasů v závěru voleb byla kooptována dr. Marková. Celkem bylo rozesláno 220 volebních lístků. Došlo 140 obálek (volilo téměř 64 % členů), v nichž bylo 138 platných volebních lístků a 2 neplatné (nevyplněné). Do sedmičlenného výboru byli zvoleni následující kandidáti: Klán (127 hlasů), Antonín (126 hlasů), Holec Jan (112 hlasy), Lizoň (106 hlasů), Landa (101 hlas), Hagara (84 hlasy) a Lebeda (76 hlasů). Náhradníky členů výboru jsou: Kunert (72 hlasy), Hýsek (71 hlas) a Slaviček (71 hlas). Do revizní komise byli zvoleni: Kotlaba (110 hlasů), Soukup (97 hlasů) a Marková (90 hlasů). Náhradníkem do revizní komise je: Vágner (84 hlasy).

Předání funkcí novému výboru

- Společná schůze starého a nového výboru proběhne ve středu dne 24. ledna 2001. Na programu bude rozdělení funkcí v rámci nového výboru.

Příprava valné hromady Společnosti

- Výbor rozhodl o datu konání valné hromady: středa 24. ledna 2001 v budově Přírodovědecké fakulty UK, Benátská 2, Praha 2 v Krajínově posluchárně ve 2. mezi-patře.

Výbor sestavil následující program:

Úvodní přednáška s diapositivy: "Mykolog na Podkarpatské Rusi" (Dr. J. Holec)

Výsledky voleb a rozdělení funkcí v novém výboru

Zpráva předsednictva o činnosti za roky 1998-2000 (členská základna, akce, vydávání časopisů, knihovna ČVSM, zpráva sekce pro studium mikroskopických hub)

Zpráva o hospodaření ČVSM v letech 1998-2000

Zpráva revizní komise

Volné návrhy

Publikační činnost

- Podle informací dr. Antonína vyjdou Mykologické listy číslo 75 (poslední číslo roku 2000) až v lednu 2001. Rukopisů je v současné době málo, chybí články s obrázky. Byla diskutována další témata vhodná k uveřejnění v Mykologických listech. Výbor přijal návrh dr. Antonína zřídit novou rubriku: "Galerie druhů hub" v podobě dvoustránky (1 strana textu + 1 strana obrázky).
- Dr. Klán informoval výbor, že ve vydávání časopisu Czech Mycology došlo již k ročnímu skluzu. Číslo 52/4 je v korekturách, očekává se, že vyjde začátkem roku 2001. Práce na indexu 50-ti předešlých ročníků probíhaly v roce 2000 v omezené míře. Dr. Pouzar poukázal zejména na problémy s anglickým fytopatologickým názvoslovím. Výbor doporučil navázání užších kontaktů s Fytopatologickou společností a další konzultace s jejími členy.

Ekonomická situace Společnosti

- V roce 2000 se nepodařilo získat grant na vydávání časopisu Czech Mycology od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ani ve druhém (listopadovém) termínu. Pro rok 2000 tak byla pro Czech Mycology získána pouze dotace od Rady vědeckých společností (RVS) ve výši 80 tis. Kč.

Celkový roční rozpočet je dosud víceméně vyrovnaný, příjmy plynou z dotace RVS, z plateb zahraničních i našich odběratelů a z členských příspěvků. Finančně nepříznivá je pro naši Společnost změna pravidel pro hromadné odesílání zásilek (týká se Mykologických listů). Od příštího roku se totiž sleva poskytuje pouze pro hromadné odesílání více než 1000 kusů, což ML nesplňují.

Stav knihovny ČVSM, výměna časopisů

- Podle informací dr. Kubátové rozesíláme v současné době v rámci pravidelné výměny časopisů celkem 58 ks Czech Mycology a 1 ks Mykologického sborníku do 27 států světa a získáváme za ně 54 titulů zahraničních časopisů, od 5 odběratelů knihy a od 1 odběratele separáty. Podle vývoje finanční situace se výbor bude snažit o získání dalších významných mykologických časopisů (např. Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde, Mycologia Bavarica, Beiträge zur Kenntniss der Pilze Mitteleuropas, Windahlia), případně dokoupení chybějících čísel časopisu Mycologia Helvetica či Bulletin Soc. Mycol. France.
- Dr. Pouzar v souvislosti se vzrůstajícími náklady na poštovné poukázal na nezbytnost hledat nové zdroje financí.

Členská základna

- Výbor schválil přijetí tří nových členů do naší Společnosti s platností od roku 2000:
Mgr. Radmila Dvořáková, Znojmo
Radim Dvořák, Praha
Ing. Jaromír Junek, Ústí nad Orlicí
- Výbor s lítostí konstatoval, že v roce 2000 zemřeli dva další členové naší Společnosti: František Míka z Plzně a Tomáš Kukulka z Havířova.

Počítačová sekce

- Výbor schválil návrh na založení "Sekce pro využití počítačů v mykologii".

Leden 2001

A. K u b á t o v á, Z. P o u z a r

□ □ □

Dne 24.ledna 2001 se uskutečnila společná schůze starého a nového výboru ČVSM za přítomnosti následujících členů: Antonín, Hagara, Holec, Hýsek (náhradník nového výboru), Klán, Kubátová, Kunert (náhradník nového výboru), Landa, Lizoň, Marvanová, Slavíček (náhradník nového výboru). Schůzi vedl dr. Klán.

Na program byly následující body:

- Příprava valné hromady (24.1.2001 od 17 hod.)

Členové výboru zrekapitulovali program a organizaci valné hromady a konstatovali, že je vše zajištěno. V průběhu přípravy valné hromady členové výboru diskutovali o náplni, úrovni, vzhledu a ceně Mykologických listů a Czech Mycology. Byla diskutována otázka pojetí nové rubriky "Galerie druhů hub", dále zavedení ISSN pro Mykologické listy a návrhy na zvýšení plateb za oba časopisy, které budou prezentovány na jednání valné hromady.

● Předání funkcí novému výboru

Do nového výboru byli ve volbách zvoleni: Klán(127 hlasů), Antonín (126), Holec (112), Lizoň (106), Landa (101), Hagara (84) a Lebeda (76). Náhradníky jsou Kunert (72), Hýsek (71) a Slavíček (71).

V průběhu rozpravy o náplni jednotlivých funkcí došlo k jejich rozdělení mezi nové členy výboru takto: předseda - dr. Klán, místopředseda - dr. Antonín, tajemník - dr. Holec, hospodář - ing. Landa, koordinace činnosti odborných sekcí - Hagara, zahraniční styky - dr. Lizoň, zatím bez funkce - prof. Lebeda. Předsedou revizní komise byla zvolena dr. Marková.

Dr. Antonín vznesl návrh, aby byl dr. Pouzar jmenován čestným předsedou Společnosti. Návrh byl výborem schválen. V diskusi výbor konstatoval, že jedním z úkolů bude revidovat stanovy a učinit případné návrhy na jejich změnu. Rovněž není dosud vypracován jednací a organizační řád Společnosti. Nutná bude též revize internetových stránek ve spolupráci s jejich správcem Mgr. D. Novotným. Pokud jde o knihovní komisi, výbor souhlasil, aby dr. Kubátová v této komisi setrvala.

● Různé

Výbor souhlasil s návrhem dr. Klána kooptovat prof. H. P. Molitorise z Regensburgu jako nového člena redakční rady CM.

Výbor schválil přijetí nového člena: Markéta Suková (studentka mykologie PřF UK Praha).

Únor 2001

A. K u b á t o v á a J. K l á n

□ □ □

Dne 24.ledna 2001 se od 17 hod. konala na katedře botaniky PřF UK v Benátské 2, Praha 2 valná hromada ČVSM.

Před jednáním valné hromady vystoupil Dr. J. Holec s přednáškou na téma "Mykolog na Podkarpatské Rusi", kterou doprovodil diapositivy.

Na vlastní jednání valné hromady bylo dle prezenční listiny přítomno 30 členů. Jednání řídil dr. Antonín.

1. V úvodu byla uctěna chvilkou ticha památka 11 členů, kteří v uplynulých 3 letech zemřeli: Ing. Milan Babej-Kmec z Prešova, Ing. Antonín Grepl z Bratislavy, Jiří Houba z Prahy, dr. Josef Herink z Mnichova Hradiště, Květoslava Koncerová z Brna, prof. Karel Kult z Prahy, Ing. Jan Kuthan ze Šumné, Tomáš Kukulka z Havířova, František Míka z Plzně, dr. Valentin Pospíšil z Brna a prof. Zdeněk Urban z Prahy.

2. Dr. Kotlaba přednesl zprávu o průběhu a výsledcích voleb a neformálně je komentoval.
 3. Dr. Antonín navázal na zprávu dr. Kotlaby a informoval přítomné o rozdělení funkcí v novém výboru (viz výše). Poté přednesl zprávu o činnosti ČVSM za uplynulé 3 roky.
 4. Dr. Svrček (předseda sekce pro studium mikroskopických hub) doplnil tuto zprávu o zprávu o činnosti sekce pro studium mikroskopických hub připravenou jejím jednatelem K. Prášilem.
 5. Ing. Landa přednesl zprávu o hospodaření Společnosti.
 6. Dr. Soukup navázal na zprávu hospodáře zprávou revizní komise.
- Valná hromada poté hlasováním schválila zprávu o hospodaření a zprávu revizní komise.
7. Volné návrhy: Jako první vystoupil ing. Landa a přednesl návrh na zvýšení členského příspěvku, které zdůvodnil současným vývojem finanční situace ČVSM a inflačními trendy. Z diskuse, které se zúčastnili např. p. Jindřich, dr. Hlaváček a dr. Kotlaba, vyplynulo jednoznačně, že zvýšení příspěvků je nezbytně nutné. Valná hromada poté odhlasovala nový roční členský příspěvek 200,- Kč a pro studenty středních a vysokých škol 150,- Kč. Pan J. Slavíček vystoupil jako druhý a informoval přítomné členy o ustavení sekce pro využití počítačů v mykologii. Uvítal by návrhy na vytvoření koncepce sekce, která se bude konstituovat během jara 2001. Dále podal návrh na vytvoření společné komise (ČVSM a ČMS), která by se zabývala českým odborným jmenoslovím hub. O využití počítačů v mykologii dále diskutovali Mgr. Novotný, dr. Lizoň aj.

Valná hromada schválila dr. Pouzara do funkce čestného předsedy ČVSM.

Únor 2001

A. K u b á t o v á, J. K l á n

OSOBNÍ

V roce 2001 oslaví významné životní jubileum celá řada našich členů. Přejeme jim mnoho úspěchů na poli mykologickém i v osobním životě.

80 let oslaví akad. arch. Oldřich **LÁZNIČKA** z Třebíče
Oldřich **POLÁK** z Brna

- 75 let oslaví prom. ped. Zdeněk **KLUZÁK** z Českých Budějovic
RNDr. Vladimír **VACEK** z Brna
- 70 let oslaví Ing. Hana **ČERVINKOVÁ**, CSc. z Prahy
Doc. RNDr. Josef **CHALUPSKÝ**, CSC. z Prahy
MUDr. Zdenka **JESENSKÁ**, DrSc. z Bratislavy, Slovensko
čestná členka RNDr. Ludmila **MARVANOVÁ** z Brna
- 65 let oslaví Bronislav **BIELAN** z Prahy
Ing. Jiří **HARTMAN** z Ústí nad Orlicí
Herbert **TICHÝ** z Černčic u Loun
- 60 let oslaví Emil **DLOUHÝ** z Prahy
RNDr. Božena **GREGOROVÁ**, CSc. z Prahy
Doc. RNDr. Karel **KUBÁT** z Litoměřic
RNDr. Eliška **SYCHROVÁ**, CSc. z Prahy
- 55 let oslaví MUDr. Eliška **BÉBROVÁ** z Prahy
RNDr. Dana **ČÍŽKOVÁ**, CSc. z Prahy
RNDr. Josef **HÝSEK**, CSc. z Prahy
Mgr. RNDr. Jaroslav **KLÁN**, CSC. z Prahy
Pierre **ROUX** ze Sainte-Sigolène, Francie
Dr. med. Cristina **SPINELLI** z Mendrisio, Švýcarsko
Ing. Pavol **ŠKUBLA**, CSc. ze Šaly, Slovensko
Ing. Miroslav **VAHALÍK** z Olomouce
- 50 let oslaví RNDr. Pavel **CUDLÍN**, CSc. z Českých Budějovic
Jaroslav **ČÁP**, CSc. z Brna
Josef **HAMPEJS** z Brna
Dalibor **JANDA** z Ostravy-Výškovic
Ing. Jan Wilhelm **JONGEPIER** z Veselí nad Moravou
Doc. Ing. Aleš **LEBEDA**, DrSc.
Ing. Jiří **LEDERER** z Frýdku-Místku
Walter **LIPPERT** z Chebu
Jiří **MANN** ze Žamberka
Ludovít **VARJÚ** z Bratislavy, Slovensko

RŮZNÉ

VÝSLEDKY SOUTĚŽE „HERBÁŘOVÉ POLOŽKY ROKU 2000“

Jan H o l e c

Stejně jako v roce 1999 i v jubilejním roce 2000 se konala soutěž „Herbářové položky roku 2000“. Byla vyhlášena v Mykologických listech č. 72 na straně 27. Zřejmě nebyla vyhlášena dostatečně zřetelně, protože stejně jako loni obdrželo mykologické oddělení Národního muzea pouhé 2 soutěžní zásilky. Příčiny tak malého zájmu o soutěž nebudeme rozebírat a rovnou přistoupíme k vyhlášení výsledků:

1. cena - Daniel Dvořák, Brno a Michal Graca, Ostrava (spoluautoři), za cenný a podrobnou dokumentaci doprovazený soubor makromycetů všech skupin z Moravy, Slovenska a Mongolska.

2. cena - Oldřich Jindřich, Osek, za velmi cenný soubor vřeckovýtusých, kyjankovitých, kuřátkovitých a kloboukatých hub ze středních Čech.

Pořadí je tedy stejné jako v roce 1999, ovšem s tím rozdílem, že letos se oba soutěžní soubory posunuly svou kvalitou mnohem výš a mohla tedy už být udělena i první cena. Stručně zde shrnu přednosti herbářových položek od výše uvedených autorů: zajímavé druhy hub, bohatý materiál, dobře usušené plodnice, česky a anglicky psané popisy důležitých makroznaků, přiložená fotografie nebo diapozitiv živých plodnic, mezinárodně srozumitelná a dobře čitelná etiketa (autoři shodně použili latinu), přesná lokalizace nálezů. Musím říci, že takto důkladně dokumentovaných sběrů je jak v našich, tak zahraničních herbářích poskrovnu. Jejich základní předností je to, že jsou kdykoli v budoucnu použitelné nejen jako floristická dokumentace (tedy fyzický doklad výskytu určitého druhu na určité lokalitě), ale zejména pro taxonomii - se znaky uvedenými v popisu je možné dále pracovat, zatímco položky bez popisu jsou pro taxonomii bezcenné. Jde hlavně o znaky, které se na suchém materiálu nedají ověřovat, tedy např. o vůni, chuť, barvu dužniny a její reakce, barvu mléka, přítomnost vela, makrochemické reakce atd. Kdybych to řekl hodně tvrdě, pak v určitých skupinách hub (tam, kde se systematika opírá především o makroznamy, např. u rodů *Cortinarius*, *Boletus*, *Russula* atd.) jsou herbářové položky bez přiloženého popisu pouhým balastem, který v herbářích zbytečně zabírá místo - může se totiž stát, že je nebude možné ani seriózně revidovat, protože znaky důležité pro přesné určení nebyly sběratelem „zachyceny“.

Všem účastníkům soutěže patří velký dík a samozřejmě také hodnotné ceny v podobě zahraniční a domácí mykologické literatury. Nový ročník soutěže je vyhlášen níže.

□ □ □

SOUTĚŽ „HERBÁŘOVÉ POLOŽKY ROKU 2001“

Jan H o l e c

Mykologické oddělení Národního muzea vyhlašuje soutěž „**Herbářové položky roku 2001**“. Jde už o 3. ročník soutěže. **Podmínky jsou stejné jako v roce 1999** (viz Mykol. Listy 68: 28, 1999) **s tím rozdílem, že soutěžní soubor pro rok 2001 musí obsahovat položku druhu *Leccinum aurantiacum***, která důkladně prověří sušičské schopnosti soutěžícího a jeho loajalitu ke sběru hub nejen na smaženici. Pro jistotu zde zopakujeme nejdůležitější pravidla soutěže:

1) Každý účastník zašle soubor 10 herbářových položek v jednom balíčku (balíček = soutěžní zásilka). 2) Účastníkem může být jak „fyzická mykologická osoba“, tak „právnícká osoba“ (mykologický kroužek, klub, skupinka spolupracovníků atd.). Pozn.: IČO ani výpis z obchodního rejstříku netřeba!! Přijímáme zásilky ze všech zemí, kde porozumí těmto pravidlům. 3) Houby musí být sbírány v roce 2001. 4) Etiketa bude obsahovat všechny potřebné údaje. 5) Účastník souhlasí s tím, že po vyhodnocení soutěže budou zasláné položky zařazeny do herbáře mykologického oddělení Národního muzea (Heslo: „Všude dobře, v muzeu nejlíp“).

Uzávěrka soutěže je 30.11. 2001. Během prosince 2001 a ledna 2002 bude každý soubor položek ohodnocen odbornou porotou a výsledky budou vyhlášeny v jarním čísle Mykologických listů v roce 2002. Na účastníky soutěže čekají hodnotné ceny! (zahraniční a domácí mykologické publikace, upomínky, zápis do přírůstkového katalogu mykologického oddělení mezi mnohé slavné mykology!).

Kritéria hodnocení zasláných položek jsou podrobně shrnuta v Mykologických listech č. 68 na str. 28. Je také dobré si pozorně přečíst hodnotící komentář k vítězným položkám za rok 1999 (Mykol. Listy 72: 27) a rok 2000 (viz výše). **Soutěžní soubory nebo případné dotazy směrujte na adresu:** Národní muzeum, mykologické oddělení, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1, popř. e-mail jan.holec@nm.cz

ZPRÁVY O AKCÍCH

2. ČESKO-SLOVENSKÁ MEZIOBOROVÁ KONFERENCE LÉKAŘSKÉ MYKOLOGIE, PARDUBICE, 9. - 11. 11. 2000. Lékařská mykologie se v našich zeměpisných šířkách zabývala donedávna převážně vláknitými houbami jako původci kožních chorob (především tzv. dermatofyty) a dále chorobami kůže a sliznic působenými kvasinkami (především *Candida albicans*). V posledním desetiletí se však situace změnila. Působí zde nejen zvýšený pohyb obyvatelstva, ale i rostoucí zátěž civilizačními vlivy a především paradoxně samy pokroky moderního lékařství. Ty umožňují udržet naživu jedince s dlouhodobě oslabenou imunitou – s těžkým základním onemocněním (např. nádorovým), komplikovanými úrazy a popáleninami, jedince s AIDS a také pacienty po transplantacích, léčené imunitu potlačujícími léky. Všichni tito lidé jsou vystaveni riziku infekce tzv. oportunními (tj. „příležitostnými“) patogeny, kteří jedince s normální imunitou ne napadají, ale u imunitně nedostatečných pacientů mohou vyvolat smrtelná onemocnění vnitřních orgánů. Lékařská mykologie proto stále více zasahuje do netradičních oborů a pojmenování pardubické konference „mezioborová“ proto není přehnané.

Počátkem listopadu minulého roku se lékařští mykologové z ČR a SR sešli v Pardubicích již podruhé na konferenci pořádané Komisí lékařské mykologie Čs. mikrobiologické společnosti, mykopatologickou sekcí České dermatovenerologické společnosti a Slovenskou mykopatologickou společností. Tato akce se zejména díky aktivitě předsedy výše jmenované komise MUDr. Karla Mencla, CSc. a štědrosti sponzorů stává novou tradicí, což se obrazilo i v účasti více než dvou set představitelů různých lékařských oborů.

Třídenní jednání konference bylo rozděleno do sekcí věnovaných dílčím problémům. Po úvodní přednášce dr. Z. Jesenské, CSc. z Bratislavy „Pokroky a úspěchy lékařské mykologie na konci tisícročia“ byly zařazeny referáty popisující výsledky laboratorní práce v oboru. Nejvíce z nich se týkalo určování původců mykóz, jejich citlivosti k antifungálním lékům a také otázkám faktorů virulence, které umožňují některým houbám využívat živou tkáň jako substrát k růstu. Jednání potvrdilo rozvoj molekulárně genetických metod, které analýzou nositelky genetické informace – DNA umožňují často přesnější a citlivější určení původce a dokáží rozlišit i jednotlivé izoláty téhož druhu. Jednání hlavního dne bylo v několika blocích věnováno především mykózám vnitřních orgánů, imunologickým otázkám a praktickým problémům léčení pacientů s mykózami. Představitelé různých lékařských oborů zde představili své zkušenosti, zvláště s rozpoznáním a průběhem méně obvyklých mykóz a jejich terapií, ale věnovali se i imunologii a epidemiologii. Poněkud odlišnou náplň měl závěrečný blok,

věnovaný ochraně lidského zdraví před toxiny, produkovanými různými mikromycety především v kontaminovaných potravinách. S rostoucí nabídkou a dovozem potravinářských výrobků a polotovarů je tato problematika stále aktuálnější. Pozornost zde byla věnována i plísním v našich domovech a pracovním prostředí jako původcům alergií.

Závěrečný den byl věnován tradiční oblasti – mykózám v dermatovenerologii a gynekologii. Jednalo se o diagnostice a léčbě dermatomykóz, zejména mykóz nehtů, které stále ještě představují terapeutický problém. Příspěvky gynekologů se zabývaly vaginální kandidózou, která může být velmi obtížná a recidivující.

Kromě 8 plenárních referátů a 48 ústních příspěvků bylo na konferenci prezentováno i 32 nástěnkových sdělení, umožňujících předvést trvalejší formou fotografickou a další dokumentaci. Bohatý společenský program zahrnující dva večery umožnil účastníkům lépe se poznat, navázat novou spolupráci i nová přátelství.

„Pardubická konference“ se stala již mezi lékařskými mykology pojmem. Přejeme jí, aby se v dohledné době s nemenším úspěchem opakovala a stala se nejen česko-slovenskou, ale i skutečně mezinárodní. Jiří K u n e r t

ODBORNÝ SEMINÁŘ O PREVENCI A LIKVIDACI PLÍSNÍ V OBYTNÝCH BUDOVÁCH, NEMOCNICÍCH A HOTELÍCH V PARDUBICÍCH.

Dne 6. února 2001 se v Centru pro vzdělávání a informace v ekologii Domu techniky v Pardubicích uskutečnil odborný seminář, který byl věnovaný problematice příčin vzniku, prevenci a způsobu likvidace plísní v obytných budovách, nemocnicích a hotelích. Seminář byl určen všem těm, kteří mají ve správě provoz a údržbu bytového fondu, hotelů a nemocnic. Akce se zúčastnilo celkem 40 pracovníků z České republiky. Akce byla pořádána Domem techniky v Pardubicích, který zastupovala vedoucí akce Ing. Nora Hácová. Odbornou garancí akce byli pověřeni RNDr. Jelena Paříková (SZÚ Praha) a MVDr. Vladimír Ostrý, CSc. (SZÚ-CHPŘ Brno), kteří také moderovali program odborného semináře.

S úvodní přednáškou vystoupila RNDr. Kateřina Klánová ze SZÚ Praha, která hovořila o povinnostech majitelů a provozovatelů obytných a hotelových staveb z hlediska zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a jeho prováděcí vyhlášky, která je v současné době v legislativním procesu schvalování. Dr. Paříková a dr. Ostrý seznámili přítomné se zdravotními riziky výskytu plísní ve vnitřním prostředí budov se zaměřením na alergie, mykoalergie a produkci mykotoxinů. Vzhledem k tomu, že řada dalších přednášejících onemocněla chřipkou, přednesla dr. Paříková

zaslané příspěvky v jejich zastoupení. První příspěvek Ing. Ireny Kučerové z VŠCHT Praha se týkal primárních faktorů výskytu plísní v obytných budovách. Druhý příspěvek Ing. Ivana Kučery z firmy APLEKO Praha seznámil přítomné s povinnostmi firem provozujících DDD (dezinfekce, dezinsekce a deratizace) z hlediska zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Další příspěvek Pavla Soukupa z firmy Li-medice z Liberce se zabýval přípravky na likvidaci plísní a praktickými zkušenostmi s jejich aplikací. Na závěr semináře vystoupil Mgr. Zdeněk Jíroušek z firmy S.P. UNI Choceň s příspěvkem na téma praktických zkušeností s prováděním likvidace plísní v prostředí zaplísňených bytů. V rámci jednotlivých příspěvků proběhla diskuze.

Vladimír O s t r ý

RECENZE

Podila G. K. and Douds D. D. Jr. (ed.): Current advances in mycorrhizae research. -Vydavatel: The American Phytopathological Society, St. Paul, USA, 193 stran, cena 38 USD, uloženo v knihovně ČVSM.

Výzkum mykorhizy, tedy symbiotického soužití většiny vyšších rostlin s mykorhizními houbami, se v posledním desetiletí zrychlil zejména díky uplatnění řady úspěšných metod molekulární biologie. Tento vývoj odpovídá velkému ekologickému a ekonomickému významu mykorhizy jako biologického fenoménu. Recenzovaná kniha nabízí pohled do řešení několika významných oblastí studia mykorhiz, čemuž odpovídá její tematické členění na části, které se zabývají molekulární signalizací mezi rostlinou a houbou v symbióze, úlohou rostlinných obranných mechanismů, molekulární genetikou mykorhizní symbiózy, metabolismem sacharidů v mykorhizním kořeni, ultrastrukturálními změnami kořene po kolonizaci mykorhizní houbou a problémy spojenými s genetickým inženýrstvím ektomykorhizních hub i hub tvořících arbuskulární mykorhizu.

Knihou obsahuje značné množství literárních odkazů a poskytuje tak nejen všeobecný přehled pokroků v dané vědní oblasti, ale zejména také vyhledání dalších pramenů pro ty, kdo by se tímto tématem chtěli zabývat detailněji.

Milan G r y n d l e r

GALERIE NAŠICH HUB

Vážení čtenáři,

pod tímto titulkem budete od tohoto čísla Mykologických listů pravidelně nacházet samostatně číslovanou a stránkovanou přílohu na křídovém papíře všitou do středu časopisu. Jejím cílem je představovat naše makroskopické i mikroskopické houby. Podrobný makroskopický i mikroskopický popis každého druhu bude doplněn (zatím) černobílou fotografií a nákresem mikroskopických znaků. V každém čísle budou uveřejněny dva nebo čtyři druhy.

Redakce vyzývá všechny naše mykology, aby do této rubriky přispěli. K tisku přijímáme dostatečně kontrastní černobílé fotografie nebo barevné diapozitivy. Upozorňujeme autory, že texty a vyobrazení budou redakčně upraveny tak, aby se vešly na dvě tiskové strany formátu Mykologických listů.

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 76 - Informační orgán České vědecké společnosti pro mykologii, Praha. - Vycházejí v nepravidelných lhůtách a rozsahu. - Toto číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín, Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno. Internetová adresa: www.natur.cuni.cz/cvsm/cestina.htm. Vyšlo v dubnu 2001.

Administraci zajišťuje ČVSM, P.O.Box 106, 111 21 Praha 1 - sem, prosím, hlaste veškeré změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2001 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku, pro nečleny činí 160,- Kč.

GALERIE NAŠICH HUB - I

MYXOMPHALIA MAURA (FR.: FR.) HORA
KALICHOVNÍ SPÁLENIŠTNÍ

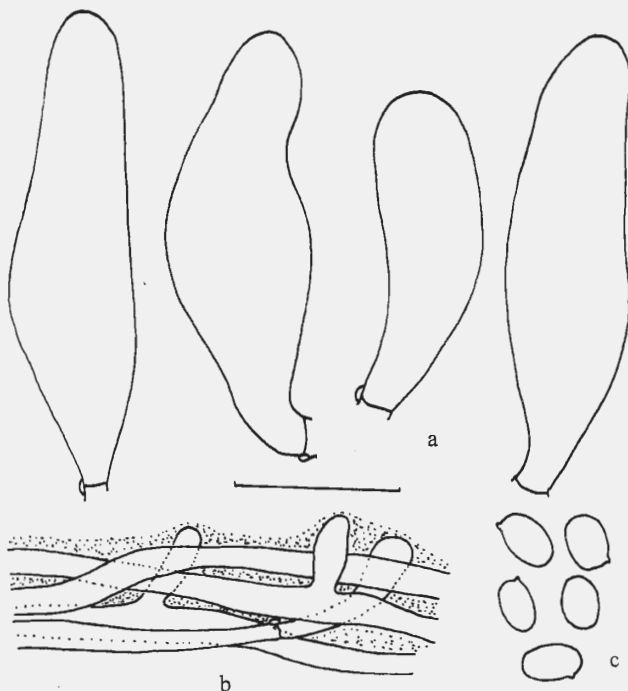
Nejdůležitější synonyma: *M. invita* (P. Karst.) M. M. Moser; *M. marthae* (Singer et Cléménçon) M. M. Moser

Popis: Klobouk 10-40 mm, zpočátku polokulovitý až vyklenutý, pak ploše sklenutý, s výrazně vmáčklým středem a podvinutým okrajem, ve stáří nepravidelně laločnatý, hygrofánní, za vlhka obvykle prosvítavě ryhovaný, tmavě šedohnědý až téměř černý, při sušení blednoucí do světle šedohnědé. Lupeny středně husté až husté (20-35, $l = 3$), široce připojené až daleko sbíhavé, dosti široké (až 9 mm), bílé, šedé až šedohnědé, se stejnobarvým, jemně pýřitým ostřím. Třeň 18-45 x 1,5-5,0 mm, válcovitý, někdy bočně smáčklý, na bázi mírně ztloustlý až kyjovitý (až 5 mm), na vrcholu jemně vločkatý, jinak jemně podélně vláknitý, na vrcholu bělavý, směrem k bázi stejně zbarvený jako klobouk nebo tmavěji šedohnědý. Dužnina má mírnou chuť a moučně spermatický pach.

Slovensko, Horná Orava, Oravská Polhora, Rabčické bory, 29. IX. 2000, foto V. Antónín.

Výtrusy 5,5-7,0 x 4,0-5,3(-6,0) μm , široce elipsoidní, mírně tlustostěnné, hladké, amyloidní. Bazidie 18-24 x 6,0-8,5 μm , tetrasporické, vzácně bisporické, kyjovité. Bazidiony 10-23 x 2,5-7,5 μm , válcovité až kyjovité. Cheilocystidy a pleurocystidy 21-90 x 7,5-23 μm , kyjovité, lahvovité, vřetenovité, zaoblené, tenkostěnné. Dužnina z mírně gelatinizovaných, válcovitých až mírně vřetenovitých, nedextrinoidních, 3,0-20(-25) μm širokých hyf. Pokožka klobouku ve formě ixocutis, z radiálně propletených, válcovitých, gelatinizovaných hyf, s válcovitými až kyjovitými, často nepravidelnými bočními výrůstky a terminálními články hyf. Pokožka třeně ve formě ixocutis z paralelních, válcovitých, hladkých hyf se světle šedohnědými stěnami. Kaulocystidy 15-50 x 4,5-10 μm , válcovité až kyjovité, většinou nepravidelné. Přezky přítomny. **Ekologie:** Roste od jara do pozdního podzimu saprofytycky ve skupinách na spáleništech ve všech typech lesa i mimo něj.

Myxomphalia maura: a) cheilocystidy a pleurocystidy, b) pokožka klobouku, c) výtrusy. Měřítko = 20 μm . Del. V. Antonín.

Vladimír Antonín

GALERIE NAŠICH HUB - II

RICKENELLA SWARTZII (FR.: FR.) KUYPER KALICHOVKA SWARTZOVA

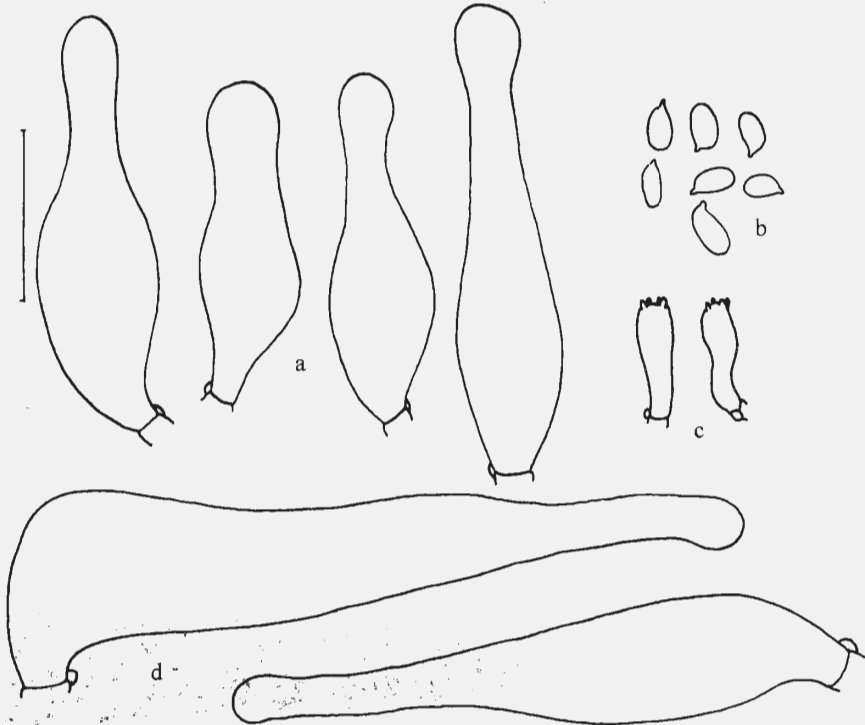
Nejdůležitější synonymum: *R. setipes* s. auct. eur., non Fr.

Popis: Klobouk 5-13 mm, široce kuželovitý, pak až široce kuželovitě vyklenutý, na středu zaoblený, ve stáří až mírně vmáčklý, okraj přímý, ve stáří až mírně zvednutý, hygrofánní, až téměř do středu prosvítavě rýhovaný, hladký, jemně pýřitý, na středu purpurově černohnědý až červenohnědý, směrem k okraji postupně blednoucí, světle fialově šedohnědý, okrově žlutý až bělavý. Lupeny řídké (14-18, l = 2), široce připojené až sbíhavé, obloukovité, ve stáří slabě žilnatě spojované, bělavé, jemně pýřité na plochách i na stejnobarvém ostří. Třeň 20-35 x 0,5-1 mm, válcovitý, na bázi není rozšířený nebo mírně kyjovitý, celý výrazně bíle pýřitý, na vrcholu nejtmavší, fialově šedohnědý, směrem k bázi světle žlutohnědý, na bázi s bílými rhizoidy. Dužnina bez výrazné vůně a s mírnou chutí.

Česká republika, Beskydy, Staré Hamry, Jamník, 25. VIII. 2000, foto V. Antonín.

Výtrusy 5,0-7,0 x 2,5-3,0 μm , elipsoidní až válcovitě elipsoidní, hladké, neamyloidní. **Bazidie** 13-16 x 4,5-5,5 μm , tetrasporické, kyjovité. **Bazidioly** 8,0-16 x 2,5-6,0 μm , kyjovité až válcovité. **Cheilocystidy** a **pleurocystidy** 32-52 x 9,0-15(-13) μm , téměř lahvovitě, větvenovité, s tupým válcovitým až mírně hlavatým zobánkem, \pm tenkostěnné. Hyfy **dužniny** velice často nadmuté, hladké až jemně inkrustované, až 25 μm široké. **Pokožka klobouku** ve formě kutis, hyfy z válcovitých až větvenovitých článků, \pm mírně tlustostěnné, téměř hyalinní, s nečetnými výrůstky. **Pileocystidy** roztroušené, 70-115 x 10-32 μm , podobné cheilocystidám, ale mohutnější. **Pokožka třeně** z paralelních, válcovitých, mírně tlustostěnných, až 5 μm širokých hyf. **Kaulocystidy** 58-100 x 10-17 μm , podobné cheilocystidám, ale delší a štíhlejší. **Přezky** přítomny. **Ekologie:** Od léta do pozdního podzimu jednotlivě nebo v malých skupinách, saprofytický nebo parazitický v porostech mechů na stinných a vlhkých místech.

Rickenella swartzii: a) cheilocystidy a pleurocystidy, b) výtrusy, c) bazidie, d) kaulocystidy. Měřítko = 20 μm . Del. V. Antonín. Vladimír Antonín